

BEREDSKAB TIL
FOREBYGGELSE, OPSPORING
OG HÅNDTERING AF NEGATIV
SOCIAL KONTROL OG
ÆRESRELATEREDE
KONFLIKTER

Tønder Kommune 2024

Godkendt ved Kommunalbestyrelsen april 2024

Indholdsfortegnelse

Beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter 2024	1
Indledning.....	1
Definitioner på negativ social kontrol	1
Negativ social kontrol	1
Æresrelaterede konflikter	2
Forebyggelse og tidlig opsporing.....	2
Tegn – hvad skal jeg se efter.....	3
Særligt udsatte målgrupper.....	3
Handlevejledning	4
Hvis du har mistanke om negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter	4
Voksne over 18 år	5
Underretningspligt	5
Sådan håndteres en underretning	5
Koordinering og samarbejde	6

Beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter 2024

Indledning

Med barnets lov skal kommunalbestyrelsen udarbejde et beredskab, som forebygger, opsporer og håndterer negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier.

Beredskabet udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal løbende revidere det og minimum hver fjerde år.

Beredskabet retter sig mod alle medarbejdere og ledere, som i deres arbejde, har kontakt med borgere i Tønder Kommune.

Beredskabet beskriver, hvordan man skal reagere, når man får viden eller mistanke om borgere, der er ofre for eller i risiko for at blive udsat for negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter.

Offentligt ansatte har skærpet pligt til at underrette kommunen, hvis der er formodning om, at børn eller unge under 18 år udsættes for negativ social kontrol eller er udsat for æresrelaterede konflikter.

Beredskabet skal sikre en tidlig opsporing og fagligt kvalificeret håndtering af problemstillingerne. Det er en ledelsesmæssig opgave at sikre, at alle relevante medarbejdere får kendskab til beredskabet.

I beredskabet findes definitioner på negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter, og det er beskrevet, hvad man skal være særligt opmærksom på som en del af den tidlige opsporing.

Der er udarbejdet særskilt handleplan for forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme i Tønder Kommune.

Definitioner på negativ social kontrol

For at kunne observere og reagere på bekymringer, mistanker og viden om negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter, er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved begreberne.

I Tønder Kommune forstår vi begreberne som de er beskrevet nedenfor:

Negativ social kontrol

Negativ social kontrol anvendes oftest om handlinger, som et fællesskab bruger til at regulere og/eller sanktionere et individs adfærd i forhold til fællesskabets normer. Når reguleringen og/eller sanktioneringen medfører begrænsning af individets rettigheder, trivsel eller aldersvarende udvikling, bliver den negativ.

Negativ social kontrol kan blandt andet komme til udtryk ved at begrænse individets muligheder for at træffe aldersvarende valg for eget liv, herunder socialt liv, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse, job, fastholdelse i uønskede relationer og gennem isolation og overvågning.

Negativ social kontrol kan have en karakter og et omfang, hvor det falder inden for straffelovens definition på psykisk vold.

Når vi taler om negativ social kontrol forekommer det ofte i æresrelaterede konflikter, men det kan også forekomme i fx ekstremistiske miljøer.

Æresrelaterede konflikter

Æresrelaterede konflikter dækker over konflikter, der kan opstå i kollektivistiske og patriarkalske familieformer, hvor individets rettigheder og trivsel begrænses af hensyn til kollektivets ære og omdømme.

Kollektivet kan både udgøres af den nære familie, af den udvidede familie og af netværket, hvoraf nogle kan være bosiddende i andre lande.

For at beskytte eller genoprette kollektivets ære om omdømme anvendes en række handlinger til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd.

Handlingerne kan omfatte:

- negativ social kontrol
- trusler
- udøvelse af forskellige former for vold (fysisk, psykisk, seksuel, økonomisk, digitalt samt stalking)
- drab
- kvindelig omskæring
- tvangsægteskaber
- udenlandsophold, der er til skade for barnet eller den unges sundhed og udvikling, fx genopdragelsesrejser.

Forebyggelse og tidlig opsporing

En tidlig opsporing er afgørende. Jo tidligere negativ social kontrol opspores, jo hurtigere kan man handle, behandle og forebygge alvorlige følger.

Den tidlige opsporing finder sted, der hvor børnene opholder sig i hverdagen. Det vil sige i daginstitutioner, sundhedsplejen, skole, og fritidsaktiviteter. Det er derfor vigtigt, at der her er fokus på og viden om og tegn på negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter, så problemer forebygges.

Også andre fagpersoner med kontakt til børn og unge samt i voksensystemet skal være opmærksomme på tegn der påvirker både voksne og børn.

Samtidig er det vigtigt ikke blot at antage, at der er tale om negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter, da det kan ligge tæt op ad eksempelvis almindelige teenagekonflikter, hvor mange unge bliver reguleret i en uhensigtsmæssig adfærd.

Udøvelse af social kontrol kan ske i alle hjem, institutioner og samfundslag, under begrebet opdragelse. Blikket ind i negativ social kontrol skal derfor være bredt forankret, med afsæt i, at det medfører begrænsning af individets rettigheder, trivsel eller alderssvarende udvikling.

Negativ social kontrol kan have alvorlige konsekvenser for barnet eller den unge, der kan opleve frustrationer i forhold til ikke at kunne leve et liv som deres jævnaldrende, hvilket kan føre til tristhed, modløshed eller stress. Nogle børn og unge kan føle sig nødsaget til et leve et dobbeltliv eller de kan underkaste sig familiens ønsker og regler, som kan medføre tegn på mistro i hverdagen.

Det kan være koncentrationsvanskeligheder, øget skolefravær, en følelse af tristhed eller hjælpeløshed eller tegn på selvdestruktiv adfærd. Tegn på mistro kan også komme til udtryk ved mange andre problemstillinger, men der er særlige kendetegn, der kan give indikationer på, at der er tale om negativ social kontrol.

Tegn – hvad skal jeg se efter

Opmærksomhedspunkter, der kan være tegn på negativ social kontrol:

- Kontrol og overvågning af computer og telefon
- Kontrol af påklædning
- Kontrol og overvågning af socialt liv, fritidsaktiviteter, færdene og valg af venner
- Følelsesmæssigt pres, skyld og skam
- Isolation og eksklusion fra familien eller trusler herom
- Kontrol af valg af kæreste
- Kontrol af valg af ægtefælle
- Ingen ret til at bestemme over egen krop, krop og seksualitet kontrolleres af andre

Opmærksomhedspunkter, der kan være tegn på æresrelaterede konflikter:

- En konflikt hvor en ung får en kæreste eller
- modsætter sig familiens ønske om ægteskab eller
- har en seksuel orientering, som ikke rummes inden for familiens traditioner og normer eller
- har et ønske om en omgangskreds eller uddannelse, som går imod familiens vilje.

Dette kan have alvorlige konsekvenser som:

- Isolering
- Indespærring
- Følelsesmæssig afpresning
- Trusler
- Vold
- Genopdragelsesrejse
- Seksualitet, tvek af mødome
- Tvungen forlovelse eller religiøs vielse uden borgerlig gyldighed
- Tvangsægteskab

Særligt udsatte målgrupper

Der findes æresrelaterede konflikter og social kontrol i flere sammenhænge, som kan påvirke personens liv i forhold til begrænsninger af muligheder i livet.

Børn og unge der er udsat for negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter kommer ofte fra en familiestruktur, hvor det kollektive livssyn og ærestænkning står over individet. Barnet eller den unge bærer ofte et stort ansvar for familiens omdømme og ære. Der er derfor en risiko for, at forældrene øger den sociale kontrol eller udsætter barnet eller den unge for vold eller overgreb, hvis de går imod æren eller bryder familiens tavshed, når der bringes fokus på problematikken.

Både børn, unge og voksne af begge køn kan være udsat for æresrelaterede konflikter. Piger og kvinder oplever oftere pres, begrænsninger og vold end mænd. Drengene og mænd er oftest udsat for æresrelaterede konflikter, når de overskrider kollektive normer om kønsidentitet og seksualitet, men konflikterne kan også handle om, at de bliver presset til at indgå ægteskab eller gennemføre en bestemt uddannelse.

Konflikterne kan opstå i krydsfeltet mellem kønsopfattelser, kultur, etnicitet, religion, migration og nationalitet.

Du skal derfor være opmærksom på, at udfordringerne ikke er begrænsede til bestemte befolkningsgrupper, men kan forekomme alle steder i samfundet. Det er vigtigt ikke kun at fokusere på personers ophav eller antagelser om, hvad de oplever på baggrund af deres kultur eller religion, men reagere professionelt, hvis der opstår en bekymring om kontrol, vold eller en æresrelateret konflikt.

Handlevejledning

Hvis du er i tvivl om, hvorvidt du står med en problematik, der omhandler negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter, kan du kontakte Børn og Familie og for en drøftelse og afklaring af bekymringsniveauet og de forskellige handleveje der kan være.

Hvis du har mistanke om negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter

Det er afgørende, at du har modet til at tale åbent med barnet eller den unge omkring deres situation og får skabt muligheden for at få uddybet barnets eller den unges egen oplevelse, så du kan afklare hvad der er tale om.

Det er vigtigt, at du får skabt et trygt rum alene med barnet eller den unge, hvor der ikke er andre, der kan forstyrre eller høre hvad der bliver talt om, så der er mulighed for at tale åbent om mistanken.

Du skal som fagperson være opmærksom på at undgå egne forståelser og være nysgerrig på barnets eller den unges oplevelser uden at drage forhastede konklusioner.

Vær opmærksom på, hvordan du kan støtte barnet både i samtalen og efter, og stil åbne nysgerrige spørgsmål.

Hvis din bekymring drejer sig om forældrenes adfærd, er det vigtigt, at du taler alene med barnet og KUN inddrager forældrene efter aftale med Børn og Familie. Det kan have konsekvenser for barnet og mulighederne for hjælp, hvis forældrene inddrages for tidligt i forløbet.

Inddrag din leder i forløbet, og benyt muligheden for løbende at få sparring ved Børn og Familie, også selvom du endnu ikke har afklaret, om det handler om social kontrol eller æresrelaterede konflikter.

I drøftelser skal du have fokus på, hvad din bekymring og mistanke er, og få sat ord på dette. Det er vigtigt, at holde adskilt, hvad der er din *bekymring*, hvad der er din *mistanke* og hvilke forhold du har *konkret viden* omkring.

Barnet eller den unge skal vide, at du kan være nødt til at handle på din bekymring og det derfor ikke er muligt at love, at du ikke fortæller noget til andre. Du kan i stedet lægge vægt på, at du så vidt muligt inddrager barnet eller den unge i, hvad der kommer til at ske.

Hvis der ikke er risiko for alvorlige konsekvenser for barnet, skal du, som ved enhver anden bekymring for et barn eller en ung, gå i dialog med forældrene om det.

Har du fortsat bekymring, skal du underrette Børn og Familie. Det skal fremgå af underretningen, hvis din bekymring handler om mistanke om negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter, så Børn og Familie kan foretage de relevante vurderinger i forhold til, hvordan bekymringen skal behandles.

Er du bekymret for, at det får alvorlige konsekvenser for barnet eller den unge at involvere forældrene, skal du rette kontakt til Børn og Familie for råd og vejledning samt for at afklare, om der skal underrettes uden forældrenes vidende.

Ved mistanke om fysisk eller psykisk vold skal der altid underrettes uden forældrenes viden.

Når du underrette, skal du så konkret som muligt, udarbejde en beskrivelse med barnets eller den unges egne oplevelser, så Børn og Familie kan foretage de nødvendige vurderinger for sagens behandling og det videre forløb omkring barnet, den unge eller voksne.

Voksne over 18 år

Får du som fagperson mistanke om at en person over 18 år udsættes for negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter er det vigtigt, at du søger sparring ved din leder eller relevante rådgivningstilbud for korrekt håndtering af situationen.

Tal med personen som sagen handler om, når der er mulighed for at gøre det alene. Spørg ikke ind til konkrete beskrivelser i samtaler, hvor personen har et familiemedlem som bisidder, med mindre personen selv åbner op for emnet.

Inddrag personen i hvilke muligheder der er for at hjælpe, og hvad en beslutning kan indebære. I nogle tilfælde vil det kræve en ekstra indsats at sikre, at borgere, der ikke tidligere har været vant til at træffe beslutninger om deres eget liv bliver inddraget og får ejerskab over beslutningerne.

Underretningspligt

Som fagperson har du skærpet underretningspligt jf. barnets lov § 133. Det betyder, at du er forpligtet til at underrette Børn og Familie, hvis du er bekymret for et barn eller en ung under 18 år. Gerne med eksempler eller barnets egne udsagn.

Det skal i underretningen fremgå tydeligt, hvis du er bekymret for social kontrol og æresrelaterede konflikter, så Børn og Familie kan foretage de rette vurderinger i forhold til hvordan situationen håndteres. Det skal også fremgå tydeligt, om forældrene er orienterede.

Hvis bekymringen handler om social kontrol eller æresrelaterede konflikter, bør du ud over en skriftlig underretning kontakte Børn og Familie telefonisk for orientering og opstart af samarbejde.

Sådan håndteres en underretning

Når Børn og Familie modtager en underretning, vil der inden for 24 timer blive foretaget en vurdering af, om der på baggrund af underretningens oplysninger er behov for at iværksætte akutte indsatser for barnet eller den unge.

I forbindelse med at underretningen modtages skal der altid holdes en samtale med barnet eller den unge. Når det handler om social kontrol eller æresrelaterede konflikter, kan samtalen, som ved mistanke om vold og overgreb, afholdes uden forældremyndigheders samtykke eller deltagelse.

Hvis der allerede er iværksat en indsats, skal Børn og Familie foretage en genvurdering af, om indsatsen er nok til at imødekomme problemstillingerne.

Der vil altid blive foretaget flere vurderinger når en underretning modtages, men er det oplyst, at der er mistanke om social kontrol eller æresrelaterede konflikter, vil situationen blive håndteret i samarbejde med en teamleder. Der vil blive udarbejdet en risikovurdering af hvilket trussels niveau, det antages, at barnet eller den unge befinder sig i, på baggrund af de oplysninger der er modtaget i underretningen og eventuelt andet kendskab til familien. Herudover vil der være en indledende drøftelse af hvordan situationen bedst håndteres, hvem der skal samarbejdes med og om der er behov for drøftelse med politi, VISO eller andre.

Koordinering og samarbejde

Hvis du har en bekymring for et barn eller en ung, som omhandler mistanke om negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter, bør du altid inddrage din leder så hurtigt som muligt, så der i fællesskab kan tages stilling til at inddrage Børn og Familie.

Børn og Familie skal inddrages så tidligt som muligt og du kan altid få konsultativ sparring og en afklaring af bekymringsniveau og handlemuligheder uden at der oprettes en sag.

Rådgiveren kan dog på baggrund af bekymringsniveauet vurdere, at der er behov for at oprette en sag, så der er mulighed for straks at foretage de fornødne vurderinger, herunder risikovurdering.

Børn og Familie har herefter den koordinerende rolle, og alle relevante samarbejdspartnere vil blive inddraget og orienteret om, hvordan sagen vil blive behandlet. Der vil ofte være behov for et tæt samarbejde omkring barnet eller den unge i hverdagen, så alle arbejder i samme retning. Samarbejde og koordination kan være af afgørende betydning for barnets eller den unges sikkerhed.

Børn og Familie skal altid involveres og det er Børn og Familie, der tager stilling til, hvornår forældre kan involveres. Børn og Familie skal også tage stilling til og koordinere et eventuelt samarbejde med politi, VISO, SIRI og andre relevante samarbejdspartnere.

Kontakt Børn og Familie hvis du har brug for en sparring eller hvis du vil vide mere på telefon 23 28 41 74